

ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

вул. Коцюбинського, 2-а, м. Ужгород, 88000

тел.: 61-72-21

13.03.2018 № 01-07/1261/18

на №11-4435/18 від 03.03.2018

Державна судова адміністрація
України
вул.Липська, 18/5, м.Київ, 01601,

Вища рада правосуддя
вул.Студентська, 12-а, м.Київ,
04050

Касаційний господарський суд у
складі Верховного Суду
вул.О.Копиленка, 6, м.Київ, 01016

Громадська організація
"Асоціація суддів господарських
судів України"
проспект Шевченка, 29, м.Одеса,
65119

Щодо визначення нормативної кількості суддів

Зборами суддів Господарського суду Закарпатської області 13.03.2018 було розглянуто лист Державної судової адміністрації України від 03.03.2018 №11-4435/18 щодо надання проекту розрахунку на підставі первинних статистичних даних стосовно кількості справ за 2017 рік, що переведені у модельні справи та висловлено позицію з наведеного питання.

Ознайомившись з визначеною ДСА України у проекті листа модельною кількістю господарських справ за 2017 рік та розрахованою новою модельною кількістю суддів місцевих господарських судів, збори суддів Господарського суду Закарпатської області вважають неприпустимим застосований підхід з визначення актуальних показників середніх витрат часу на розгляд судових справ та коефіцієнтів складності судових справ за категоріями. Такий підхід призводить до необґрунтованого підрахунку кількості судових справ, суддівського навантаження, розрахунку модельної кількості суддів у господарських судах України та має безпосередній вплив на незалежність

*8*789209*1*0*

судової гілки влади та доступ до правосуддя. До даних висновків збори суддів дійшли, виходячи з наступного.

Показники коефіцієнту складності справ та середніх витрат часу на розгляд справ базуються на результатах звіту, схваленого рішенням РСУ від 09.06.2016 №46. Станом на сьогодні даний звіт повністю не відповідає вимогам чинного законодавства. Так, з моменту прийняття Закону України "Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів" саме **господарський процес зазнав кардинальних змін**, детально і об'ємніше регламентувавши його та відповідно збільшивши рівень судового навантаження.

По-перше, зміни до ГПК розширюють перелік справ, які підвідомчі господарським судам, зокрема: справи у спорах, що виникають з правочинів щодо акцій, часток, паїв, інших корпоративних прав в юридичній особі, крім правочинів у сімейних та спадкових правовідносинах; справи у спорах щодо цінних паперів, в тому числі пов'язані з правами на цінні папери та правами, що виникають з них, емісією, розміщенням, обігом та погашенням цінних паперів, обліком прав на цінні папери, зобов'язаннями за цінними паперами, крім боргових цінних паперів, власником яких є фізична особа, яка не є підприємцем, та векселів, що використовуються у податкових та митних правовідносинах; справи у спорах щодо права власності чи іншого речового права на майно (рухоме та нерухоме, в тому числі землю), реєстрації або обліку прав на майно, яке (права на яке) є предметом спору, визнання недійсними актів, що порушують такі права, крім спорів, стороною яких є фізична особа, яка не є підприємцем, та спорів щодо вилучення майна для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності, а також справи у спорах щодо майна, що є предметом забезпечення виконання зобов'язання, сторонами якого є юридичні особи та (або) фізичні особи - підприємці; справи у спорах між юридичною особою та її посадовою особою (у тому числі посадовою особою, повноваження якої припинені) про відшкодування збитків, заподіяних юридичній особі діями (бездіяльністю) такої посадової особи, за позовом власника (учасника, акціонера) такої юридичної особи, поданим в її інтересах; вимоги щодо реєстрації майна та майнових прав, інших реєстраційних дій, визнання недійсними актів, що порушують права на майно (майнові права), якщо такі вимоги є похідними від спору щодо такого майна або майнових прав чи спору, що виник з корпоративних відносин, якщо цей спір підлягає розгляду в господарському суді і переданий на його розгляд разом з такими вимогами; справи у спорах про захист ділової репутації, крім спорів, стороною яких є фізична особа, яка не є підприємцем або самозайнятою особою; справи за заявами про видачу судового наказу, якщо заявником та боржником є юридична особа або фізична особа - підприємець.

По-друге, запроваджено нові форми господарського судочинства: наказне провадження, позовне провадження у формі загального та спрощеного; нових учасників судового процесу (свідки, експерт з питань права тощо), нові

засоби доказування (показання свідків тощо), застосування судом заходів процесуального примусу, врегулювання спору за участю судді, нові строки та стадії розгляду спору.

По-третє, передбачено повне фіксування судового процесу технічними засобами. Ухвалення процесуальних рішень у формі окремого документу здійснюється виключно в нарадчій кімнаті, у тому числі, навіть проміжних рішень (за наслідками розгляду окремих заяв, клопотань), внесення у автоматизовану систему скорченого тексту судового рішення, підписання всіх судових рішень ЕЦП, що також призводить до збільшення витрат часу на розгляд окремої справи.

Варто відзначити, що винесенням рішення не закінчується розгляд справи у суді і саме на місцеві господарські суди як суди першої інстанції покладено обов'язок забезпечення контролю за його повним виконанням, що полягає у розгляді всіх заяв на стадії виконання судового рішення, передбачених розділом VI ГПК України "Судовий контроль за виконанням судових рішень", розгляд яких займає значний обсяг судового навантаження.

Тривалість судового процесу у суді першої інстанції відтепер становить від трьох до чотирьох місяців у загальному провадженні, два місяці для справ у спрощеному судовому провадженні, а для видачі судового наказу на даний час, з урахуванням поштового обігу, два місяці, а з введенням "електронного судочинства" - один місяць. Додатково потрібен час і на розгляд заяв на стадії виконання рішення, врегулювання спору за участі судді.

Окремо слід звернути увагу на тривалість розгляду судом першої інстанції справ про банкрутство, адже вся процедура відновлення платоспроможності або визнання банкрутом боржника відбуваються у суді саме першої інстанції. Строк процедури розпорядження майном боржника становить 115 календарних днів і може бути продовжений до 2 місяців, процедури санації - 6 місяців і може бути продовжений на 12 місяців, ліквідаційна процедура - 12 місяців. При цьому деякі справи про банкрутство містять понад 60 томів і їх розгляд ще не завершено.

Щодо встановлення коефіцієнту складності судових справ слід відмітити його відмінність із показниками, що діють у суді та регламентовані правовими нормами.

Згідно ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Статтею 8 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" від 2 червня 2016 року N1402-VIII (далі - Закону) визначено право на повноважений суд, що, зокрема, полягає у розгляді суддею справи, одержаної згідно з порядком розподілу судових справ, установленим відповідно до закону. Визначення судді або колегії суддів для розгляду конкретної справи здійснюється Єдиною судовою інформаційно-телекомунікаційною системою у порядку, визначеному процесуальним законом (статті 15, 15-1 Закону).

Чинним Положенням про автоматизовану систему документообігу суду, затвердженим рішенням Ради суддів України 26.11.2010, погодженим Державною судовою адміністрацією України (далі - Положенням), визначено, що автоматизований розподіл судових справ здійснюється з урахуванням коефіцієнта навантаження, а п.п. 2.3.14 Положення передбачено, що **збори суддів відповідного суду мають право визначати коефіцієнт складності категорій судових справ**. Такий коефіцієнт встановлений зборами суддів Господарського суду Закарпатської області щодо категорій господарських справ.

Незважаючи на це, у листі Державної судової адміністрації України від 03.03.2018 №11-4435/18 встановлено коефіцієнт складності, що суперечить положенням Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та прийнятому на його виконання і допоки чинному Положенню про автоматизовану систему документообігу суду. Встановлення будь-якими іншими рішеннями, підзаконними нормативними актами іншого коефіцієнту складності законодавством не передбачено.

Слід відмітити і відмінності у первинній статистичній звітності для господарських судів з урахуванням нового процесуального законодавства з розгляду господарських справ (за виключенням статистичної картки обліку результатів розгляду заяв про видачу судового наказу), формування первинної статистичної звітності в автоматичному режимі автоматизованою системою документообігу суду за алгоритмом, складеним Державним підприємством "Інформаційні судові системи" без офіційного затвердження ДСА України таких змін у статзвітності господарських судів (звіт №1-мгс).

Даний алгоритм обліку статистичної звітності суперечить формі статистичного звіту №1-МС, затвердженого наказом Вищого господарського суду України від 05.12.2012 №58, наказом ДСА України від 20.06.2013 №88 та погодженого з Держстатом України, і не враховує навантаження суддів з розгляду більшості заяв та клопотань, які передбачають прийняття судом окремих процесуальних рішень, що підлягають оскарженню у апеляційному та касаційному порядку.

Також, звітом за формою №1-мгс взагалі не враховуються особливості процедури банкрутства, що регулюються не тільки Господарським процесуальним кодексом України, а і спеціальним законом - Законом України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом".

Отже, наведені вище зміни взагалі не враховані при розрахунку ДСА України модельної кількості суддів, оскільки проект розрахований на підставі статистичних даних щодо розгляду типових справ за 2017 рік та середніх витрат часу на їх розгляд за правилами попередньої редакції ГПК України.

Із долученого до листа Державної судової адміністрації України від 03.03.2018 р. № 11-4435/18 розрахунку модельної кількості суддів вбачається, що кількість вхідних модельних справ на 2017 рік становить 871 справу, вирішених модельних справ (скорегована) по Господарському суду Закарпатської області за 2017 рік становить 812 справ, залишок невирішених модельних справ станом на 01.01.2018 р. (скоригований) - 741 справу, план

вирішених модельних справ на 2018 рік 1 177 справ, а загальна кількість вирішених модельних справ (скорегована) місцевими господарськими судами за 2017 рік складає 63 380 справ.

Натомість згідно інформації відображеної у статистичному бюлетені господарських судів України за 2017 рік (згідно звіту №1-МС) кількість справ закінчених провадженням Господарським судом Закарпатської області за звітний період становить 982 справи, за 2016 рік - 1 096 справ (таблиця № 1, рядок 7, графи 4-5), залишок справ станом на 01.01.2018 р. становить - 335 справ, а загальна кількість вирішених справ місцевими господарськими судами за 2017 рік складає 76 447 справ.

При цьому слід зауважити, що формування показника вирішених справ у статбюлетені здійснюється виключно на основі Розділу I зазначеного звіту **без урахування заяв, клопотань та скарг, які обліковуються у Розділі 2 статистичного звіту за формою № 1-МС** (так звані КДМ).

Водночас у статистичній довідці Вищого господарського суду України щодо здійснення судочинства господарськими судами України в 2017 році відображено узагальнені показники Розділу 1 та Розділу 2 статистичного звіту за формою № 1-МС, за якими перебувало на розгляді в 2017 році у Господарському суді Закарпатської області 3 017 заяв, справ, надійшло 2 501, розглянуто 2 515, залишок нерозглянутих заяв, справ на кінець звітної періоду 502 справ, заяв, клопотань (<http://www.arbitr.gov.ua/files/pages/06.pdf>).

Аналогічні показники по системі місцевих господарських судів виглядають наступним чином - перебувало на розгляді в 2017 році 218 016, надійшло 178 144, розглянуто 180 068, залишок 37 948 справ, заяв, клопотань.

Наведені **офіційні статистичні дані** підтверджують наявність суттєвих розбіжностей за показником залишку справ, справ, які надійшли на вирішення суду, справ закінчених провадженням із проектом розрахунку модельної кількості суддів наданих Державною судовою адміністрацією України.

Разом з тим ні лист, ні додатки до нього не містять методології та формули визначення **модельної кількості суддів** для кожного суду, але вбачається, що такий показник отримується **шляхом ділення** запланованої кількості вирішених модельних справ на модельну продуктивність роботи судді, що передбачено пунктом 22.2 Положення про порядок планування видатків судів на основі очікуваного результату, рекомендованого рішенням Ради суддів України від 16.09.2016 р. № 61 та затвердженого Головою Державної судової адміністрації України.

Аналіз долученого до листа додатку в електронній формі в якому відображено характеристики модельних справ (ID, дата надходження, дата розгляду, назва категорії, час розгляду, коефіцієнт складності категорії тощо) переконливо свідчить про невідповідність переведення реальних судових справ в модельні вимогам Положення, оскільки із наведеного вище слідує наявність суттєвих розбіжностей у кількісних показниках реальних та модельних справ, а також те, що до модельних справ взагалі не включено скарги, заяви та клопотання, які обліковані в Розділі II статистичного звіту за формою № 1-МС.

Разом з тим у п.1.2 Положення про автоматизовану систему документообігу суду погодженого Державною судовою адміністрацією України 26.11.2010 р. та затвердженого рішення Ради суддів України від 26.11.2010 р. № 30 визначено, що **судова справа - позовні заяви, скарги, матеріали кримінального провадження, подання та інші передбачені законом процесуальні документи, що подаються до суду і можуть бути предметом судового розгляду, а також судові процесуальні документи, що виготовляються судом.**

Так, у більшості випадків кількість таких заяв, скарг у кілька разів перевищує кількість розглянутих справ.

До того ж розгляд цілого ряду заяв (відстрочення або розстрочення виконання судового рішення, зміна способу та порядку виконання судового рішення, визначення частки майна боржника у майні, яким він володіє спільно з іншими особами, відновлення втраченого судового провадження в господарській справі тощо) здійснюється із обов'язковим викликом учасників судового процесу та призначенням судового засідання, яке проводиться в повноцінному форматі.

При цьому підготовка, розгляд та вирішення такого типу заяв, клопотань вимагає відповідних часових та інтелектуальних затрат, а прийняті за результатами розгляду таких заяв, клопотань судові рішення переважно підлягають оскарженню.

Тобто за пропозицією Державної судової адміністрації України заяви, скарги та клопотання, які відображені в Розділі 2 статистичного звіту за формою № 1-МС не підлягають обліку при визначенні коефіцієнту навантаження судді, однак при заповненні, зокрема суддівського досьє, показник скасованих, змінених судових рішень формується із урахуванням останніх.

Відтак невідповідність Рекомендованих показників середніх витрат часу на розгляд справ та коефіцієнтів складності справ за категоріями процесуальному законодавству, яке набрало чинності з 15.12.2017, неврахування часових та інтелектуальних витрат суддів на розгляд заяв, скарг та клопотань за результатами розгляду яких приймається відповідна кількість процесуальних документів, які підлягають оскарженню свідчить про необ'єктивність та необґрунтованість проекту розрахунку нормативної кількості суддів.

З врахуванням викладеного, зборами суддів Господарського суду 12.03.2018 р. одноголосного прийнято рішення:

1. Державній судовій адміністрації України та Вищій раді правосуддя при визначенні та погодженні оптимальної (нормативної, модельної) кількості суддів господарських судів враховувати, окрім справ закінчених провадженням, також процесуальні рішення, прийняті судьями за результатами розгляду заяв, скарг, клопотань, які підлягають оскарженню.

2. Запропонувати Державній судовій адміністрації України внести зміни до статистичної звітності за формою № 1-мгс "Звіт місцевих господарських судів про розгляд судових справ" щодо її уніфікації із Розділом 2 статистичної

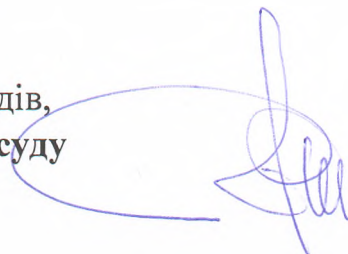

звітності за формою № 1-МС "Про результати розгляду судових справ місцевими господарськими судами України" в частині обліку скарг, заяв та клопотань та судових рішень, прийнятих у звітному періоді за результатами розгляду цих заяв.

3. Запропонувати Державній судовій адміністрації України переглянути та актуалізувати показники середніх витрат часу на розгляд справ та коефіцієнтів складності справ за категоріями з урахуванням змін до процесуального законодавства, які набули чинності з 15.12.2017 шляхом проведення нового опитування суддів і хронометражу розгляду справ за новим процесуальним законодавством із залученням всіх господарських судів та здійсненням аналізу даних автоматизованої системи документообігу суду.

4. Звернутись до Громадської організації "Асоціація суддів господарських судів України" з пропозицією щодо узагальнення звернень господарських судів стосовно визначення нормативної кількості суддів та вжиття заходів спрямованих на недопущення зменшення фактичної кількості суддів, що працюють у ліквідованих/реорганізованих судах на матеріально-технічній базі яких утворено окружні господарські суди та апеляційні господарські суди.

За дорученням зборів суддів,
**Голова Господарського суду
Закарпатської області**

О.В. Васьковський

